

Οδηγός διαφοροποίησης για την Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση

Jen Maltby

Πρωτότυπο κείμενο: Autism Education Trust

Μετάφραση: Γιώργος Τσιτσιρίγκος

Επιστημονικά Υπεύθυνος: Ίδρυμα Αικατερίνης Λασκαρίδη

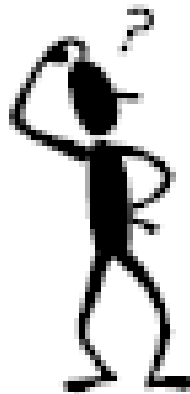
Γιατί χρειάζεται να κάνουμε τόσο ειδική διαφοροποίηση;

Τα παιδιά που βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού έχουν διαφορετικό τρόπο σκέψης και αντίληψης για τον κόσμο, γεγονός που μπορεί να τα δυσκολέψει να παρακολουθήσουν ένα ακαδημαϊκό πρόγραμμα.

Κάποιες από αυτές τις διαφορές/δυσκολίες περιλαμβάνουν τα εξής:

- ✚ Ο τρόπος σκέψης τους τείνει να είναι οπτικός και συγκεκριμένος.
- ✚ Ο σχεδιασμός, η οργάνωση και ο συντονισμός των σκέψεών τους είναι συχνά πιο αδύναμος.
- ✚ Συχνά δεν εστιάζουν αυτόματα στο ίδιο πράγμα με τους άλλους.
- ✚ Συναντούν δυσκολίες στην αναγνώριση και στο φιλτράρισμα των σημαντικών πληροφοριών που προέρχονται από το περιβάλλον τους.
- ✚ Η εφαρμογή και η γενίκευση της χρήσης συγκεκριμένων δεξιοτήτων συχνά απαιτεί περισσότερο χρόνο.
- ✚ Δυσκολεύονται να αναγνωρίσουν μια «γνωστή εργασία», όταν αυτή εμφανίζεται σε διαφορετικές μορφές και πλαίσια.
- ✚ Τους είναι δύσκολο να αναγνωρίσουν και να κατανοήσουν τα συναισθήματά τους, καθώς και τα συναισθήματα των άλλων.
- ✚ Δυσκολεύονται να αξιολογήσουν την πρόοδο που έχουν κάνει.
- ✚ Μπορεί να χρειαστεί να καταβάλουν μεγάλη προσπάθεια προκειμένου να συγκρατήσουν τις αμιγώς λεκτικές πληροφορίες.
- ✚ Πολλές φορές δυσκολεύονται να γράψουν ή να ζωγραφίσουν, ανεξάρτητα από τη διάρκεια μιας τέτοιας εργασίας (αυτό αφορά τόσο κινητικές δυσκολίες όσο και τη μεταφορά της σκέψης στο χαρτί).
- ✚ Είναι πιθανό να χρειάζονται περισσότερο χρόνο για να επεξεργαστούν τις πληροφορίες και να δυσκολεύονται να περνούν από τον ένα θέμα (ή εργασία) στο άλλο.
- ✚ Εμφανίζουν την ανάγκη να ολοκληρώνουν μια εργασία ή να παίρνουν απάντηση για μια ερώτηση πριν προχωρήσουν σε κάτι άλλο.
- ✚ Μπορεί να βρουν δυσκολία στην διαπραγμάτευση, όταν εργάζονται σε ομάδες, καθώς επίσης και στην αποδοχή των διαφορετικών απόψεων.

- ✚ Εμφανίζουν έλλειψη κινήτρου για θέματα, τα οποία δεν μπορούν να συνδέσουν με τον εαυτό τους.
- ✚ Βρίσκουν ιδιαίτερα περίπλοκο το γεγονός να μπουν στη θέση του άλλου.

Είναι σημαντικό να θυμόμαστε ότι ακόμα και μαθητές που ανταποκρίνονται στις απαιτήσεις του σχολείου μπορεί να παρουσιάζουν κάποιες ή όλες αυτές τις δυσκολίες.

Ο αυτισμός και το σύνδρομο Asperger πολλές φορές δεν γίνονται καθόλου αντιληπτά!

Παρ' όλο που στις περισσότερες περιπτώσεις η συνήθης διαφοροποίηση των εργασιών αρκεί για αυτά τα παιδιά, θα υπάρξουν και περιπτώσεις, όπου θα χρειαστεί περισσότερο εξατομικευμένη διαφοροποίηση για το παιδί, ώστε να καταφέρει να επιτύχει τους μαθησιακούς στόχους. Είναι κατανοητό ότι αυτό μπορεί να είναι δύσκολο στην οργάνωση και στον σχεδιασμό του, αλλά προκειμένου το παιδί να ενταχθεί επιτυχώς, να ελαττώσει τις ανεπιθύμητες συμπεριφορές και να αξιοποιήσει πλήρως το δυναμικό του, ίσως χρειαστεί να γίνουν αλλαγές.

Τι μπορώ να κάνω για να βοηθήσω;

Παρουσίαση και σχεδιασμός θεμάτων:

Παρουσιάζουμε τα πράγματα όσο πιο οπτικά γίνεται, βάζουμε κουκίδες στα θέματα, ώστε να είναι πιο ξεκάθαρα. Ένας μικρός λευκός πίνακας κοντά στο παιδί θα ήταν πολύ χρήσιμος. Προσπαθούμε να σχεδιάσουμε τις εργασίες με ξεκάθαρη αρχή και τέλος.

Χρησιμοποιούμε τα δυνατά σημεία του παιδιού:

Γνωρίσματα, όπως το γεγονός ότι εστιάζει στην λεπτομέρεια, ότι του αρέσει να ακολουθεί κανόνες, ότι αναπτύσσει δεξιότητες σχετικές με τεχνολογικά μέσα καθώς και ότι μπορεί να συγκεντρώνεται σε συγκεκριμένα θέματα, συχνά αποδεικνύονται πολύ χρήσιμα σε ορισμένες εργασίες. Αν αυτές οι δεξιότητες αξιοποιηθούν σε συγκεκριμένες δραστηριότητες με τρόπο που το παιδί να έχει ηγετικό ρόλο σε σχέση με τους συμμαθητές του, του δίνεται η ευκαιρία να αναγνωριστεί από τους άλλους και να αυξηθεί η αυτοεκτίμησή του και η εκτίμηση που τρέφει η ομάδα προς αυτό.

Η ποσότητα των πληροφοριών που δίνεται:

Εάν υπάρχει πάρα πολύ κείμενο ή λόγια, το παιδί μπορεί να δυσκολευτεί να παρακολουθήσει. Καταγράφουμε τα βασικά σημεία στον πίνακα για να τα βλέπει το παιδί και να μπορεί να αναφερθεί σε αυτά, όταν χρειάζεται.

Υποστηρίζουμε το παιδί να κατανοήσει τα συναισθήματα των γύρω του, τις σχέσεις και τις απόψεις των άλλων:

Το παιδί μπορεί να βρει την αναγνώριση και την κατανόηση των άλλων εξαιρετικά δύσκολη και θα χρειαστεί ιδιαίτερη υποστήριξη σε αυτά τα θέματα.

Υποστηρίζουμε σε θέματα που χρειάζεται ομαδική δουλειά και συζήτηση:

Το παιδί μπορεί να χρειαστεί διακριτική υποστήριξη σε ό,τι αφορά τις κοινωνικές πτυχές αυτών των διεργασιών και όχι απαραίτητα στη διανοητική

τους κατανόηση. Όσο μεγαλύτερη είναι η ομάδα, τόσο πιθανότερο είναι το παιδί να δυσκολευτεί να επικοινωνήσει αποτελεσματικά, οπότε ίσως χρειαστεί ιδιαίτερη υποστήριξη, ώστε να του δοθούν αρμοδιότητες εντός της ομάδας, να αποδεχθεί τις απόψεις των άλλων, να επιλυθούν πιθανές διαμάχες και να διαμορφωθεί κατάλληλα η συμπεριφορά του, όταν η εργασία έχει στοιχεία συναγωνισμού.

Ελαττώνουμε τις καθαρά διαχειριστικές εργασίες, όπως η αντιγραφή και ο χρωματισμός:

Αυτές οι εργασίες είναι πιθανόν να είναι δύσκολες για το παιδί και άρα να μην οδηγούν τόσο πολύ στην πραγματική μάθηση. Προσπαθήστε να χρησιμοποιείτε τον υπολογιστή ή επιτρέψτε τα διαγράμματα ροής, τον φωνογράφο, τα συννεφάκια διαλόγων κτλ. Επιτρέψτε στο παιδί να ξεκινήσει με την εργασία, πριν γράψει την ημερομηνία, τον τίτλο και τον σκοπό του μαθήματος.

Διασαφηνίστε τη σημασία της επανεξέτασης της εργασίας και δείξτε στα παιδιά πώς να την κάνουν:

Τα παιδιά συχνά θεωρούν ότι με το να ξαναδιαβάσουν αυτά που έχουν γράψει «κάνουν την ίδια δουλειά ξανά και επειδή την έχουν κάνει ήδη μια φορά, θεωρούν, ότι την ξέρουν». Το παιδί ίσως χρειαστεί να ακούσει τους λόγους για τους οποίους είναι σημαντικό να επανεξετάσει τη δουλειά του και ίσως χρειαστεί υποστήριξη για να μάθει να εκτιμά την αξία των διαφορετικών αναγνώσεων.

Ο απαιτούμενος όγκος εργασίας μπορεί να μειωθεί, ώστε να αποδειχθεί ότι επετεύχθη ο σκοπός εκμάθησης:

Για το παιδί μπορεί να είναι πιο εφικτό και ενθαρρυντικό να κάνει ένα παράδειγμα σωστά παρά να πιέζεται να κάνει παραπάνω, διότι έτσι μπορεί να χάσει τον σκοπό του μαθήματος.

Υποστηρίζουμε το παιδί να προσεγγίσει πιο αφηρημένες έννοιες:

Το παιδί, πιθανόν, να χρειάζεται προσωπική υποστήριξη, ώστε να του εξηγηθούν αυτές οι εργασίες και να μπορέσει να συνδυάσει την έννοια με την προσωπική του εμπειρία. Πιθανόν να μην μπορεί να φανταστεί πώς θα ήταν η ζωή σε προηγούμενες εποχές ή να υποθέσει πώς μπορεί να νιώθει κάποιος σε διάφορες καταστάσεις. Θυμηθείτε, πως μπορεί να δυσκολευτεί

να υποθέσει πώς θα ένιωθε και το ίδιο σε αντίστοιχες καταστάσεις.

Εξηγήσεις για την αναγνώριση και την εκτίμηση του κοινού: Τα παιδιά μπορεί να χρειάζονται σαφείς εξηγήσεις για το πώς να γράψουν καθαρά ή να εκτελέσουν μαθηματικές πράξεις. Πιθανόν να χρειαστούν υποστήριξη στην καταγραφή και παρουσίαση πληροφοριών σε διαφορετικά κοινά.

Πολλαπλές εργασίες: Οι τρόποι μάθησης μπορούν να διαφέρουν μεταξύ τους και συνεπώς πολύ συχνά υπάρχουν δυσκολίες στο να ακούν και να γράφουν ταυτόχρονα. Μπορείτε να τα αφήσετε να παρακολουθήσουν/ακούσουν πρώτα και ύστερα να κρατήσουν σημειώσεις.

Υποστήριξη της αυτοαξιολόγησης:

Οποιαδήποτε αυτοαξιολόγηση της μάθησης είναι μία από τις κυριότερες δυσκολίες για ένα παιδί με Αυτισμό. Συχνά χρειάζονται πολύ απλά πλαίσια ή σημαντική βοήθεια για να εκφράσουν τα συναισθήματά τους και γιατί νιώθουν έτσι.

Μια υποσημείωση για το σπίτι

Τα παιδιά που βρίσκονται στο φάσμα του αυτισμού συχνά έχουν τεράστιες δυσκολίες με τα όρια σπιτιού/σχολείου. Είναι πιθανό να μην μιλήσουν ποτέ στους γονείς τους για το σχολείο και φαίνεται να «διαμερισματοποιούν» το χρόνο που περνούν στο σχολείο σε σχέση με το χρόνο στο σπίτι (περισσότερο από τα υπόλοιπα παιδιά!). Τους είναι δύσκολο να θυμηθούν εργασίες που έκαναν στο σχολείο ή τις εργασίες για το σπίτι. Δυσκολεύονται να κάνουν τις εργασίες τους στο σπίτι, αν δεν έχουν λεπτομερέστερες οδηγίες. Οι γονείς μπορεί επίσης να δυσκολευτούν πολύ να βοηθήσουν.

Εάν είναι δυνατόν:

- ❖ Καταγράψτε ξεκάθαρα όλα τα ζητούμενα της εργασίας, ώστε οι γονείς να γνωρίζουν ακριβώς πώς να βοηθήσουν τα παιδιά τους.
- ❖ Περιορίστε τον αριθμό των παραδειγμάτων που το παιδί πρέπει να κάνει για να δείξει ότι κατάλαβε το νόημα της άσκησης. Είναι καλύτερο να

κάνει ένα παράδειγμα καλά, παρά να δυσκολευτεί με περισσότερα και να χάσει την ουσία.

- ❖ Αποδεχτείτε πως μια εργασία μπορεί να μην είναι όπως θα θέλατε και ότι η οπτική γωνία του παιδιού μπορεί να διαφέρει πολύ από των υπολοίπων. Ακόμα και αν αυτό που γράφουν δεν προέρχεται από το κείμενο που κάνατε στο σχολείο, μπορεί το παιδί να έχει επιτύχει τον μαθησιακό στόχο, καταγράφοντας ό,τι ξέρει.
- ❖ Σιγουρευτείτε ότι έχετε σκεφτεί προσεκτικά τον εκπαιδευτικό στόχο της εργασίας και περιορίστε τις τυπικές διαδικασίες που κάνουν την δουλειά λιγότερο ελκυστική για τα περισσότερα παιδιά.
- ❖ Περιορίστε τον όγκο της εργασίας για το σπίτι, διότι το παιδί χρειάζεται πολλή υποστήριξη στο σπίτι ακόμα και για μικρό όγκο και ο ρυθμός του μπορεί να είναι αργός. Υπάρχει περίπτωση η εργασία να του πάρει όλη την ημέρα και έτσι να μην έχει χρόνο να χαλαρώσει.
- ❖ Όσο μπορείτε, επαινέστε ξεκάθαρα το παιδί, ώστε να αναγνωρίσει πότε τα έχει πάει καλά. Ανάλογα με την περίπτωση, όμως, προσέξτε πόσο πολύ το επαινείτε, διότι ακόμη και θετικά γεγονότα μπορεί να προκαλέσουν άγχος.

ΘΥΜΗΘΕΙΤΕ

Είναι δύσκολο να αφιερώνετε σε ένα συγκεκριμένο παιδί, σκεφτείτε όμως τον τρόπο που το παιδί μαθαίνει. Οι δυσχέρειές τους είναι οργανικές και είναι πολύ πιο δύσκολο για αυτά να αλλάξουν απ' ό,τι για εσάς να τροποποιήσετε ελαφρώς τις εμπειρίες τους, ώστε να διευκολύνετε την προσαρμογή τους στο σχολικό πρόγραμμα και περιβάλλον.

Όλες αυτές οι προτάσεις μπορούν να φανούν ωφέλιμες και για την μάθηση των υπόλοιπων παιδιών!

Το υλικό αυτό μεταφράστηκε στα πλαίσια του προγράμματος «**Πρωθύνοντας την Καλή Πρακτική στον Αυτισμό: Ενίσχυση της κατανόησης, των γνώσεων και των δεξιοτήτων εκπαιδευτικών και άλλων επαγγελματιών σε Αγγλία, Ελλάδα και Ιταλία**».